

MÜŞRİKLERLE EVLENMEYİN!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı dünyada âhirette sizlerin ve sevdiklerinizin üzerine olsun... Çevrenizi de, aile efrâdınızı da, Allah cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

a. Müşriklerle Evlenmenin Yasaklanması

Bakara Sûre-i Şerîfesi'nin 221. ayet-i kerîmesine ulaştık, elhamdü lillâh. Bugün üzerinde konuşacağım ayet-i kerime, bu ayet-i kerime. Önce mübârek metnini okuyalım ayet-i kerîmenin. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلِمَةٌ
مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا
تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ
خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ
إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ
بِإِذْنِهِ وَ يُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

(البقرة : 221)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(*Ve lâ tenkihu'l-müşrikâti hattâ yü'minne, ve leemetün mü'minetün hayrun min müşriketin velev a'cebetküm; ve lâ tünkihu'l-müşrikîne hattâ yü'minû, ve leabdün mü'minün hayrun min müşrikin velev a'cebeküm; ülâike yed'üne ile'n-nâr, va'llâhu yed'ù ile'l-cenneti ve'l-mağfireti bi-iznihî, ve yübeyyinü âyâtihî li'n-nâsi leallehüm yetezekkerûn.*) (Bakara, 2/221) *Sadaka'llâhu'l-azîm*. Bu ayet-i kerime, evlilikle ilgi bir ayet-i kerime. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayet-i kerimede müşriklerle evlenmemeyi emrediyor. Mübârek metnini önce okuyalım; sonra, tefsir kitaplarındaki bilgileri dilimin döndüğü kadar sizlere aktarmaya çalışayım:

(*Ve lâ tenkihu'l-müşrikâti*) “Müşrik kadınları nikâhınıza almayın, nikâhlamayın kendinize; (*hattâ yü'minne*) tâ ki, onlar îman etsinler. İman ettikleri zaman nikâhlayabilirsiniz. İman etmedikçe, müşrik olan kadınları nikâhınıza almayın, onlarla evlenmeyin! (*Ve leemetün mü'minetün hayrun min müşriketin velev a'cebetküm*) Eğer hüsn ü cemâli, hâl ü etvârı, boyu posu sizi hayran bıraksa bile, hoşunuza gitse bile; müşrik bir kadından mü'min bir köle kadın, cariye daha hayırlıdır.”

Müşrik hoşunuza gitse bile, câzibedar olsa bile, sizin hayranlığınızı çeken vasıflara sahip olsa bile; o müşrik olduğu için, Allah'a imanı olmadığından, şirki olduğundan, müşrik olduğundan, iyi değildir. Cârîye, hürriyeti bile olmayan bir köle kadın, ondan daha hayırlıdır.

Neden?.. O mü'min; mü'mince bir yuva kurulacak, yuvada şirk ve küfür olmayacak, ondan herhalde...

(*Ve lâ tünkihu'l-müşrikîne hattâ yü'minû*) “Müşrik erkeklerin de nikâhını kıymayın, (*hattâ yü'minû*) îman etmedikçe. İman etmemişlerse, onlara kız vermeyin, onları nikâhlamayın! Müşrik erkekleri mü'minlerle evlendirmeyin, nikâhlarını kıymayın! (*Ve leabdün mü'minün hayrun min müşrikin velev a'cebeküm*) Sizin, yâni siz erkeklerin hoşunuza gitse bile... Kadının değil, siz erkekler uygun görseniz, evsâfı hoşunuza gitse bile, müşrikten, hürriyeti olmayan bir köle mü'min daha hayırlıdır.”

Burada *a'cebetküm* denmeyip de *a'cebeküm* denmesi, yâni nikâhlanacak kızın kendisinin beğenmesi değil, velîsi olan erkekler uygun görseler bile... O devirde, o zamana kadar bunları yapıyorlarmış. “Bu adam soyludur, sopludur, uygundur, münâsibdir, buna kızımızı verelim!” diye, beğenip de hoşlarına gitse bile, öyle yapmasınlar! Köle bir mü'min, hoşâ giden bir müşrikten daha hayırlıdır.

Neden, bu ikisi böyle?.. (*Ülâike yed'üne ile'n-nâr*) “Bu evlendirilen müşrik erkek veya müşrik kadın, aileyi cehenneme dâvet eder. Cehenneme doğru götürür, o tarafa doğru çeker.” Çünkü mü'min değil, müslüman değil, müşrik... (*Va'llâhu yed'û ile'l-cenneti ve'l-mağfireti bi-iznihî*) “Halbuki, Allah da cennete çağırır, dâvet eder ve kendi izn-i ilâhisi ile afv

ü mağfiret olma tarafına çağırır insanları... Günahlarının affedilme tarafına, cennete girme tarafına çağırır.”

Allah'ın ayetleri, Kur'an-ı Kerim, dinin ahkâmı, Allah'ın izniyle insanı cennete ve afv u mağfiret edilmeye doğru götürür. Halbuki, eğer Allah'ın emri, ahkâmı dinlenmeyecek, uygulanmayacak olursa; bir müşrik kadınla bir mü'min evlenirse, yuva sakat olur. Bir müşrik erkekle bir mü'min kadın evlenirse, yuva sakat olur. Bunlar aileyi cehenneme doğru götürürler. Çocukları tehlikeye girer.

Adamın kendisi de tehlikeye girer. Müşrik kadınla evlenmiş olan mü'min adamın kendisi de tehlikeye girebilir, ayağı kayabilir. Mü'min kadın da eğer müşrikle evlendirilecek olursa, onun da ayağı kayabilir. Böyle yapmayın! Allah sizi cennete dâvet ediyor, afv u mağfirete dâvet ediyor izn-i ilâhisi ile. Allah'ın ahkâmına uyun demek oluyor.

(*Ve yübeyyinü âyâtihî li'n-nâsi*) Allah-u Teâlâ insanlara ayetlerini açıklıyor, ayetleri indirerek ahkâmını açıklıyor. (*Leallehüm yetezekkerûn*) Tâ ki; durumlarını hatırlasınlar, mü'min olduklarını unutmasınlar, âhiretin önemli olduğunu unutmasınlar, hatırlasınlar.” Tefekkür değil burada, hatırlanması gereken şey hatırlansın diye, Allah ayetlerini indiriyor, buyuruyor.

Meâli kısaca böyle... “Siz mü'minler müşrik kadınlara heves edip de onlarla evlenmeye kalkmayın! Hürriyeti olmayan mü'min bir

câriye bile, hür ve câzibedar bir müşrik kadından daha uygundur. Cârîye ile evlenin de, müşrikle evlenmeyin! Kızlarınızı, velisi olduğunuz, sözüne sahip olduğunuz, hanımları da, –kız da olur, dul da olur– kimseleri de, sakın mü'min olmayan müşriklere nikâhlamaya kalkmayın! Hoşunuza gitse de, uygun olmaz böyle bir müşrikle evlendirmek... Mü'min bir köle ile evlendirmek daha hayırlıdır.” diyor.

Sebeap olarak da; bunların insanların, yuvaların, doğacak çocukların ahiretlerini mahvedebileceği beyan ediliyor. Bu ayetleri dinleyen müslümanlar, mü'minliklerini ve asıl amaçlarını hatırlarına getirsinler diye, Allah ayetlerini açıklıyor.

Asıl amaç nedir?.. Dünya bir imtihan yeridir. Asıl amaç, ahirete imtihanı kazanmış olarak gitmektir. Ahirette Allah'ın lütfuna, rahmetine ermektir; kahrına gazabına, azabına ikâbına uğramamaktır. Asıl gözlenmesi gereken hedef budur. İnsanı cehenneme sokacak, Allah'ın kahrına, gazabına uğratacak şeyleri insanların yapmaması lâzım, bu durumu hatırlaması lâzım!

Şimdi bu ayet-i kerime, görüyorsunuz; müşriklerle evlenmeyi yasaklıyor. Yalnız, Mâide Sûresi'nin 5. ayet-i kerimesinde; yâni bu konuda daha sonra inen bir ayet-i kerimede müsaade var. Bunu da yeri gelince açıklayacağım.

b. Çeşitli Açıklamalar

Şimdi, bu ayet-i kerimeyle ilgili ibâreleri size nakledeyim. Diyor ki İbn-i Kesir tefsirinde:

Allah-u Teâlâ Hazretleri mü'minleri, putlara tapan, müşrik kadınlarla evlenmekten men ediyor. Alimlerin bir kısmı, sadece putlara tapan müşrik kadınlarla evlenmeyi men ediyor diye düşünüyor. Bunların isimleri şunlar: Mücâhid, İkrime, Saîd ibn-i Cübeyr, Mekhul, El-Hasen, Dahhâk, Zeyd ibn-i Eslem, Rebi' ibn-i Enes ve diğerleri...

Denildi ki: Asıl kastedilen, iman etmemiş olan bütün kimselerle evlenmenin yasak oluşudur.

Bazıları da bu ayet-i kerimeden şunu anlamışlar: Bu sadece putlara tapan müşriklerle, ehl-i kitabın dışındaki müşriklerle evlenmeyi yasaklıyor. Yâni, bütün ehl-i kitaptan olanları da içine almıyor, diye beyân etmişler. Evet, işin sonucu itibâriyle İslâm'ın hükmü böyledir.

Bu hususta hadis-i şerifler var. Hadis-i şeriflerden bir tanesini okuyayım. Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivâyet olunmuş ki, Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:¹

نَتَزَوَّجُ نِسَاءَ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا يَتَزَوَّجُونَ نِسَاءَنَا

(ابن جرير عن جابر)

¹ Taberî, *Tefsir*, c.II, s.388, Bakara 2/221, Câbir ibn-i Abdillâh RA'dan.

Lafız farkıyla: Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VI, s.83, no:10082; Câbir ibn-i Abdillâh RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.548, no:45847; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XXXIV, s.133, no:37041.

(*Netezevvecü nisâe ehli'l-kitâb, ve lâ yetezevvecûne nisâenâ*) “Biz müslümanlar ehl-i kitâbın kadınlarını nikâhımıza alabiliriz; ama onlar bizim kadınlarımızla, yâni müslüman hanımlarla, kızlarla asla evlenemezler!”

Hüküm bu, bu hadise göre.

Hazret-i Ömer RA ile ilgili bir menkabe naklediliyor: Hazret-i Ömer’in zamanında Huzeyfetü’bnü’l-Yemân RA, bir hristiyan hanımla evlenmiş. Talha ibn-i Abdullah da bir yahudi hanımla evlenmiş. Bu ikisine Hazret-i Ömer sinirlenmiş, öyle şiddetli bir şekilde gazab etmiş ki, neredeyse üstlerine saldırmaya kalkacak kadar.

O zaman demişler ki:

“—Kızma ey mü’minlerin emiri, eğer uygun görmüyorsan, biz boşarız bu aldıklarımızı!”

Ona da şöyle cevap vermiş:

“—Öyle boşamayı kabul edemem, boşamak nikâhı resmen şer’an doğru olan bir kimse için yapılır. Boşanmasını kabul ettim desem, nikâha da câiz demek olur. Öyle değil, ben bunları sizden halife olarak çeker alırım!” diyor.

Bu rivayet hakkında İbn-i Kesir, sağlam bir rivâyet değil, diye söylüyor. Çünkü, bir de başka sebebi olabilir diyor.

Başka bir rivâyet eklemiş Şakîk’tan. Bu rivâyet de aynı konuyla ilgili:²

تَزَوَّجَ حُذَيْفَةَ يَهُودِيَّةً فَكَتَبَ إِلَيْهِ عُمَرُ خَلِّ
سَبِيلَهَا فَكَتَبَ إِلَيْهِ أَتَزَعُمُ أَنَّهَا حَرَامٌ فَأَخْلَى
سَبِيلَهَا فَقَلَ لَا أَزَعُمُ أَنَّهَا حَرَامٌ وَلَكِنِّي
أَخَافُ أَنْ تَعَاظُوا الْمُؤْمِنَاتِ مِنْهُنَّ

(ش . عن شقيق)

(Tezevvece huzeyfetü yahudiyyeten feketebe ileyhi umer) “Huzeyfetü’bnü’l-Yemân bir yahudi hanımla evlenince, Hazret-i Ömer ona mektup göndermiş. (Halli sebîlehâ) ‘Onun yolunu aç, yâni boşa!’ diyor. Önünü aç, gitsin demek istiyor. (Feketebe ileyhi) Onun üzerine Huzeyfetü’bnü’l-Yemân cevap mektubu yazmış: (E tez’umu ennehâ harâmun feuhalliye sebîlehâ) ‘Yahudiyle evlenmek haram mı da, yolunu açayım diye emrediyorsun?’ diye mektup yazmış.

(Fekâle) O da cevabında demiş ki: (Lâ ez’umu ennehâ harâmun) ‘Haram olduğunu sanmıyorum. Haram olduğu için değil, (Ve lâkinnî ehâfu en teâtavü’l-mü’minâti minhünne) Yâni, mü’min kadınlardan vaz

² Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.I, s.193, no:716; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.158, no:16417; Taberî, *Tefsir*, c.II, s.388, Bakara 2/221, Şakîk ibn-i Seleme RA’dan.

Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.172, no:13762; Hz. Ali RA’dan.

geçilir de, onlara rağbet edilir diye, yâni böyle bir maslahatı düşündüğüm için uygun görmüyorum.’ diye açıklama yapmış.”

Demek ki, Hazret-i Ömer’in hoş görmediği anlaşılıyor. (*Ve hâzà isnâdun sahîhun*) diye İbn-i Kesir, rivâyetin sağlamlığını söylüyor.

Abdullah ibn-i Ömer’den de şöyle bir rivâyet var:³

أَنَّهُ كَرِهَ نِكَاحَ أَهْلِ الْكِتَابِ وَتَأْوَلَ وَلَا
تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ

(ابن أبي حاتم عن ابن عمر)

(*Ennehû kerihê nikâha ehli’l-kitâb*) Abdullah ibn-i Ömer ehl-i kitapla evlenmeyi kerih görürmüş, mekruh görürmüş. (*Ve teevele: Ve lâ tenkihu’l-müşrikâti hattâ yü’minne.*) Bu ayet-i kerimeyi, yâni şimdi açıkladığımız ayet-i kerimeyi ileri sürerek, müşrik oldukları için, ehl-i kitapla evlenmeme kanaatindeymiş.

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لَا أَعْلَمُ شِرْكًَا أَعْظَمَ مِنْ
أَنْ تَقُولَ رَبُّهَا عَيْسَى

(*Ve kâle ibnü umer*) Abdullah ibn-i Ömer şöyle dermiş: (*Lâ a’lemu şirken a’zama min en tekûle rabbühâ îsâ.*) “Ben bu kadının, ‘Benim rabbim İsâ!’ demesinden daha büyük bir şirk tasavvur etmiyorum.” dermiş.

³ İbn-i Ebî Hâtim, Tefsir, c.II, s.110, no:2140; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

“Allah müşriklerle evlenmeyi uygun görmüyor. Binâen aleyh, evlenilmemesi lâzım!” diye buradan, yâni inançlarındaki sakatlıktan dolayı uygun görmediğini, Abdullah İbn-i Ömer de beyân etmiş oluyor.

c. Ehl-i Kitabın Hanımları Alınabilir

Yalnız, demin okuduğum hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz’in, “Biz ehl-i kitâbın kadınlarını alırız, onlar bizim hanımlarımızı alamazlar!” demesi neden?.. Mâide Sûresi’ndeki ayet-i kerimeden. Oradaki 5 numaralı ayet-i kerimede, Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ, yenilecek yemekleri beyân ederken, “Ehl-i kitâbın kestiği yenilir, onların taamları bize, bizim taamlarımız onlara meşrûdur. Çünkü, Allah’a inanıyorlar.” diye onları sıraladığı ayet-i kerimede, bir de nikâh konusuna atıfta bulunarak buyuruyor ki:

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ

قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ

غَيْرِ مُسَافِحِينَ

(المائدة : ٥)

(*Ve'l-muhsanâtü mine'llezîne ûtü'l-kitâbe min kabliküm*) “Hür ve iffetli, namuslu ehl-i kitap kadınları, sizden önce kendilerine kitap indirilmiş kavimlerden, yâni yahudilerden ve hristiyanlardan hür ve iffetli olanlar da size

helâldır. (*İzâ âteytümûhünne ücûrahünne*) Onların mehirlerini verdiğiniz takdirde, (*muhsinîne*) iffetli olarak, güzel bir düğünle nikâhla; (*gayre musâfihin*) yâni böyle metres tutmak filan yoluyla, gayri meşrû yolla değil.” (Mâide, 5/5)

Burada ehl-i kitâbın hanımlarından namuslu, iffetli olanlarıyla evlenme müsaadesi bir maslahattan dolayı, zaruretten dolayı veriliyor. Sadece kadınlarını alma müsaadesi verilmiş oluyor.

Onun için, müsaade verilmiş olmakla beraber, Hazret-i Ömer uygun görmüyor. Abdullah ibn-i Ömer de uygun görmüyor. Bazı alimler de beyan etmişler, uygun görmemişler. Çok yerinde değil... Ama Mâide Sûresi'ndeki bu ayet-i kerimede müsaade olduğu için, gayr-i müslim oldukları halde yahudi ve nasrânî hanımlar alınabiliyor, eğer iffetli iseler...

Tabii bu bir ruhsattır. İslâm Alemi'nin genişlemesinden, İslâm'ın fütuhatta etrafa yayılmasından ve zaruretlerden dolayıdır. Uygun olan, köle bile olsa mü'mine ile evlenmektir, mü'min hatunla evlenmektir. Ama onun da olabileceğini, o Mâide Sûresi'ndeki ayet-i kerime müsaade olarak vermiş oluyor.

Ama bir müslüman kadının hem puta tapanla, hem de ehl-i kitaptan, yahudi ve hristiyanla evlenmesi bi'l-icma', yâni icmâ-ı ümmet ile kesin olarak yok. Neden?.. Çünkü İslâm'da evin reisliği, yönetimi erkektedir.

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ

(النساء: ٣٤)

(*Er-ricâlü kavvâmûne ale'n-nisâ'*) [Erkekler kadınlar üzerine hâkimdirler.] (Nisâ, 4/34) ayet-i kerimesi dolayısıyla, evin reisi erkektir, söz ondadır. Fiilen de umûmiyetle öyledir; yâni söz erkektedir, onun dediği olur. O bastırır, evlenmiş olduğu hanımı İslâmî vazifelerini yapmaktan alıkoyabilir veyahut İslâm'dan uzaklaştırabilir. Tazyik eder, zulmeder, baskı yapar. Onun için, müslüman bir kadının müslüman olmayan bir erkekle evlenmesi kesinlikle yasak...

Ehl-i kitabın hanımlarını alma müsaadesinin sebebi de; sağlam erkekse, müslüman erkek onu aldığı zaman yola getirme ve onun tesiri altında kalmama ve çocuklarını onun tesiri altında bırakmama imkânı varsa, o zaman evlenebilir.

Esas amaç, ayet-i kerimede de belirtildiği gibi, Allah'ın rızasını kazanmak, cennete gitmektir. Allah'ın mağfiretine ermektir. Yoksa ahireti mahvedecek bir evlilik, asla uygun değildir.

Ayet-i kerimenin, (*Ve leemetün mü'minetün hayrun min müşriketin velev a'cebetküm*) kısmı, yâni “Bir mü'min köle kadın, yâni câriye; güzel vasıflara sahip bir kâfir, müşrik kadından sizin için daha hayırlıdır.” demesi, bu ayet-i kerimenin bu kısmının inmesi hakkında buyruluyor ki tefsir kitaplarında:

نَزَلَتْ فِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ كَانَتْ لَهُ أُمَّةٌ
سُودَاءُ فَغَضِبَ عَلَيْهَا فَلَطَمَهَا ثُمَّ فَرَعَ فَأَتَى
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَخْبَرَهُ
خَبْرَهُمَا فَقَالَ لَهُ مَا هِيَ قَالَ تَصُومُ وَتُصَلِّي
وَتُحْسِنُ الْوُضُوءَ وَتَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ
مُؤْمِنَةٌ فَقَالَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ
لَأُعْتِقَنَّهَا وَلَتَزَوِّجَنَّهَا ففَعَلَ فَطَعَنَ عَلَيْهِ النَّاسُ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَقَالُوا نَكَحَ أُمَّتَهُ وَكَانُوا
يُرِيدُونَ أَنْ يَنْكِحُوا إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَيَنْكِحُوهُمْ
رَغْبَةً فِي أَحْسَابِهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ وَلَمَّةً مُؤْمِنَةً
خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ

(Nezelet fî abdi'llâhi'bni revâhah) “Bu kısım, bu ibâre Abdullah ibn-i Revâha RA hakkında indi.” Abdullah ibn-i Revâha biliyorsunuz, Medine’de şiir ve edebiyatla temâyüz etmiş, itibarlı bir kimseydi. *(Kânet lehû emetün sevdâ’)* “Onun bir kara câriyesi vardı.”

Yâni beyaz ırktan değil, herhalde Afrika'dan alınma, getirilme, Habeşli veya başka bir şey...

“Bir câriyesi vardı. (*Fegadibe aleyhâ*) Bir gün ona kızmış, (*feletamehâ*) ve bu câriyeyi tokatlamış. Yâni câriyeyi dövmüş, bir tokat patlatmış. (*Sümme fezia*) Sonra bundan pişman olmuş ve korkmuş, “Allah’ın sevmediği bir iş yaptım” diye. (*Feetâ rasûla’llâh salla’llâhu aleyhi ve sellem, feahberekû haberahümâ*) Cariyesiyle kendi arasında geçen olayı, Peygamber Efendimiz’e bildirmiş.

(*Fekâle lehû*) Peygamber Efendimiz ona demiş ki: (*Mâ hiye?*) “Nedir bu kadının durumu, bu kadın ne?” diye sormuş. Abdullah ibn-i Revâha da dosdoğru söylemiş:

(*Kâle: Tesümü*) “Oruç tutar yâ Rasûlallah, (*ve tusallî*) namazını kılar, (*ve tuhsinü'l-vudu'*) abdestini güzelce alır, (*ve teşhedü en lâ ilâhe illa’llâh*) ve Allah’tan başka ilâh olmadığına cân u gönülden şهادet eder. (*Ve enneke rasûlü’llâh*) Senin de Allah’ın rasûlü olduğuna cân u gönülden şهادet eder.” diye, anlatmış tokatladığı zenci cariye'nin evsafını.

(*Fekâle: Yâ ebâ abdi’llâh, hâzihî mü'minetün*) Peygamber SAS Efendimiz, o zaman demiş ki: “Ey Abdullah’ın babası...” Abdullah ibn-i Revâha, aynı zamanda Ebû Abdullah künyesiyle çağrılıyor. “Ey Abdullah’ın babası, yâ Ebâ Abdillah, bu o zaman mü'min bir kadın!” demiş. Yâni, “Yapmamalıydın, mü'min kadına böyle yapılır mı?..” demek istemiş oluyor.

O zaman, Abdullah ibn-i Revâha'nın bakın davranışına: (*Fekâle: Ve'llezî beaseke bi'l-hakkı*) "Seni hak ile gönderene, peygamberlik göreviyle görevlendirip İslâm'ı tebliğ et diye seni gönderene yemin ederim ki, yâni Allah'a yemin ederim ki, (*leu'tikkanehâ*) onu mutlaka ve mutlaka azad edeceğim, (*ve leetezevecennehâ*) ve onunla mutlaka evleneceğim!" dedi.

Araplarda görülmüş bir şey değil, köle ile evlenmek çok ayıp gibi geliyor onlara... Örf, töre, çevrenin adeti böyle. "Yâ Rasûlallah, madem sen böyle, 'Bu bir mü'mindi, yapmasaydın...' gibi meyil gösterdin, muhakkak ve muhakkak onu azad edeceğim! Bir kere kölelikten kurtaracağım, bir de onunla evleneceğim!" dedi. Evlenmek de büyük bir şeref tabii. Asil bir kimseyle bir köle evlenince çok şeref kazanıyor.

"Evleneceğim onunla dedi, (*fefaale*) öyle mutlaka yapacağım dediği şeyi de yaptı Abdullah ibn-i Revâhâ..." Soylu, itibarlı bir insan, yaptı bunu. (*Fetaane aleyhi'n-nâsü mine'l-müslimîn*) "Onun böyle davranışına, müslüman arkadaşları bile, müslümanlar bile ta'rizde bulundular, ta'n ettiler: 'Yâ böyle şey olur mu? (*Ve kâlû: Nekeha emetehû*) Şuna bak, cariyesini kendisine nikâh etti, asil kadınmış gibi?' diye ta'n ettiler, yâni ayıpladılar."

(*Ve kânu yürîdûne en yenkehu ile'l-müşrikîne ve yenkihühüm rağbeten fî ahsâbihim*) Müşriklerle evlenirlerdi, müşriklere kız verirlerdi, kız

alırlardı. Haseb, neseb, asalet duygularından dolayı adetleri böyle idi. Şimdi bu Abdullah ibn-i Revâha böyle yapınca, bu sefer ayıpladılar onu, ta'n ettiler, aleyhinde söz söylediler.

Onun üzerine, ayet-i kerimenin bu kısmı nazil oldu: *(Ve leemetün mü'minetün hayrun min müşriketin ve lev a'cebetküm)* "Mü'min bir köle, cariye, hoşunuza giden bir müşrikeden daha hayırlıdır." buyurdu. Demek ki, Abdullah ibn-i Revâha'nın yaptığı daha doğru, Allah ondan hoşnut oluyor, o davranıştan hoşnut oluyor. Halkın arasındaki adet olan, neseb, haseb, asalet gibi şeylerle gidip müşrik kadını almayı, uygun görmüyor Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ.

Tabii bunlardan bizim bu asırda, 21. Yüzyıl'da bu günümüzde insanlarımızın davranışlarında, seçenekleri değerlendirmesinde alacakları çok çok ibretler var. Demek ki, bir köleye bile tokat vurdu diye üzüldü; hem azad etti, hem de eş olarak aldı, şeref bahşetti. Demek ki güzel yapmış. Allah memnun ve razı olduğunu bu ayet-i kerimeyle bildiriyor.

Demek ki, iş böyle beğenmek veya soy sop meselesi veya câzibedar olması veya birtakım güzel vasıflara sahip olması değil, vasıfların en güzeli mü'min olmasıdır. Mü'min oldu mu, ne âlâ!.. Namaz kılıyor, oruç tutuyor, abdesti güzel alıyor, Allah'a, Rasûlüne inanıyor, ihlâslı, samimi... Tamam, o daha hayırlı! Ötekisi müşrike, puta tapıyor, imanı yok... O uygun olmuyor.

Aynı şekilde, “Soyludur, asildir, zengindir vs. gibi hesaplarla kızlarınızı da müşriklere vermeyin!.. Çünkü o da uygun değil, o da cehenneme doğru götürebilir. Kızınızı ve torunlarınızı, hoşunuza giden bir erkek bile olsa, müşrike vermeyin! Mü’min bir köleye verin, o daha hayırlıdır.” denmiş oluyor ayet-i kerimede.

d. Evlenirken Dikkat Edilecek Konular

Peygamber SAS Efendimiz’den, Abdullah ibn-i Amr RA’ın bir hadisini bu münasebetle hatırlayalım, duymuşsunuzdur:⁴

لَا تَنْكِحُوا النِّسَاءَ لِحُسْنِهِنَّ فَعَسَىٰ حُسْنُهُنَّ
أَنْ يُرْدِيَهُنَّ وَلَا تَنْكِحُوهُنَّ لِأَمْوَالِهِنَّ فَعَسَىٰ
أَمْوَالُهُنَّ أَنْ تَطْغِيَهُنَّ وَأَنْكِحُوهُنَّ عَلَى الدِّينِ
وَلَمَّةٌ سَوْدَاءُ خَرْمَاءُ ذَاتُ دِينٍ أَفْضَلُ

(عبد بن حميد عن ابن عمرو)

(*Lâ tenkihu'n-nisâe li-hüsnihünne, feasâ hüsnihünne en yürdîhünne; ve lâ tenkihûhünne alâ emvâlihinne, feasâ emvâlühünne en tutğîihinne; ve'nkihûhünne ale'd-dîn. Ve leemetün sevdâu cerdâu zâtü dînin efdal.*)

⁴ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.587, no:1859; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.413, no:2438; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.80, no:13247; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.80, no:13247; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.133, no:328, Abdullah ibn-i Amr RA’dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.333, no:44607; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.3, no:1022.

Tercüme edelim bu hadis-i şerifi:

“—Kadınları güzelliğinden dolayı nikâhlamayın, yâni güzelliğinden dolayı kadınlarla evlenmeyin! Çünkü, güzelliği belki onu şımartır, helâk eder. Mallarından dolayı da onlarla evlenmeğe kalkışmayın! Belki malları onları taşkınlığa sevk eder.”

Güzellikleri yoldan kaydırtır, hatâlar yaptırtır, malları kibre düşürebilir. (*Ve'nkihühünne ale'd-dîn*) “Dindarlığı sebebiyle onlarla evlenin! Malsız mülksüz, çıplak, siyah bir köle, ama dindar bir köle daha üstündür.”

Bunun rivayetinde zayıf râvî var ama, bu konuda başka bir hadis-i şerif daha var, konuyu takviye ediyor. *Sahîhayn*'da olan, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş diğer bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

تُنكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسْبِهَا وَلِجَمَالِهَا
وَلِدِينِهَا فَظَفَرُ بَدَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ

(خ.م. عن أبي هريرة)

(*Tünkehu'l-mer'etü li-erbain*) “Bir kadın dört sebepten dolayı nikâha alınabilir. Yâni bir kadınla dört sebepten dolayı evlenilebilir: (*Li-mâlihâ*) Malı dolayısıyla evlenilebilir. ‘Zengin bu kadın yâhu!’ diye evlenilebilir. (*Ve li-hasebihâ*) Soy dolayısıyla, hasebi nesebi dolayısıyla alınabilir. ‘Bu kadın, meşhur filânca aileden, şanlı şerefli bir aileden’ diye alınabilir.

(*Ve li-cemâlihâ*) Güzelliğinden dolayı alınabilir. (*Ve li-dînihâ*) Bir de sâliha olduğundan, dindâr olduğundan dolayı alınabilir. (*Fa'zfer bi-zâti'd-dîni teribet yedâke*) Eli toprak olasıca, sen dindâr olanı bulmağa bak!” diye, Peygamber Efendimiz karşısındakine böyle bildirmiş.

Demek ki nikâhlamak istediğimiz zaman, bir kız aradığımız zaman; ya kendimiz evleneceğiz diye veya oğlumuzu evlendireceğiz, gelin arıyoruz diye bakarken, ne mala, ne soya, ne güzelliğe bakacağız; öncelikle dindâr mı, sâliha mı, kuvvetli mü'min mi diye ona bakacağız. Bu Buhârî'de, Müslim'de aynen böyle belirtilmiş.

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.1958, *Nikâh* 70/16, no:4802; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1086, no:1466; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.V, s.426, no:1751; Neseî, *Sünen*, c.X, s.331, no:3178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.456, no:1848; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XIX, s.199, no:9156; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.344, no:4036; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:212; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.451, no:6578; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.179, no:2170; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.79, no:13244; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.269, no:5337; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.383; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.26; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.11, no:4010; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.389, no:2662; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.263, no:1006; Neseî, *Sünen*, c.X, s.324, no:3174; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.XXIIIX, s.269, no:13729; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.310, no:17433; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.268, no:5336; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1468; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.LI, s.192, no:24035; Hz. Aişe RA'dan. Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.I, s.142, no:506; Mekhûl RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.304, no:20605; Mücâhid Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.293, no:44542; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.319, no:1022; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XI, s.376, no:11011.

Bu konuda diğerk bir hadis-i Şerif daha okuyalım. Abdullah ibn- i Amr, Rasûlullah SAS'ın Şöyle buyurduğunu naklediyor:⁶

الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ

(م. عن ابن عمرو)

(*Ed-dünyâ metâun, ve hayru metâi'd-dünyâ el-mer'etü's- sâlihah.*) Dünya, istifade edecek nimetlerin olduğu bir yerdir ve dünya meta'larının, istifade edilecek nimetlerinin hayırlısı da, sâliha bir kadındır.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

İŞte bunlardan dolayı, dindar bir kızla, kadınla evlenilmesi tavsiye ediliyor.

(*Ve lâ tünkihu'l-müşrikîne hattâ yü'minû*) “Kızınızı, evlâdınızı veya sözü sizde olan, size sorulup sizden istenen bir kadını, mü'min olmadıkça bir müşrikle evlendirmeyin!

⁶ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1090, *Rada'* 17/17, no:1467; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.69, no:3232; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.596, no:1855; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.168, no:6567; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.340, no:4031; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.281, no:8639; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.415, no:2441; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.150, no:4619; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.80, no:13246; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.271, no:5344; *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.237, no:1265; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.133, no:327; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.230, no:3018; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.310, Câbir ibn-i Abdillâh RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.271, no:44406; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.300, no:1319; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.IX, s.464, no:8834.

Yâni söz sahibi olduğunuz takdirde, babası veya velîsi iseniz, müşrik erkeklerle mü'min kadınları sakın evlendirmeyin!”

Bu konuda başka ayet-i kerime var. “Bu Mekke'den Medine'ye hicret edip de gelen mü'min kadınları geriye göndermeyin!” diye ayet-i kerime inmişti. Orada böyle buyruluyordu:

فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى
الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ

(الممتحنة: ١٠)

(*Fein alimtümûhünne mü'minâtin felâ terciühünne ile'l-küffâr.*) “Onların mü'min kadınlar olduklarını öğrenirseniz, kâfirlere geri göndermeyin! (*Lâ hünne hillün lehüm*) Bu mü'min kadınlar o kâfir kocalara helâl değildir. (*Ve lâ hüm yahillûne lehünne*) O kâfir kocalar da mü'min kadınlara helâl değildir.” (Mümtahine, 60/10) diye ayet inmişti.

Ama hüküm bu: Mü'min kadın kâfir erkeğe helâl değildir, kâfir erkek mü'min kadına helâl değildir, evlenemez. Bundan dolayı, ayet-i kerimenin bu kısmında da buyruluyor ki:

(*Ve lâ tünkihu'l-müşrikîne hattâ yü'minû*) “Kızları, kadınları müşrikle evlendirmeyin! (*Ve leabdün mü'minün hayrun min müşrikin velev a'cebeküm*) Hoşunuza gitse bile, onlar yerine mü'min bir köle bile daha hayırlıdır;

köle ile evlendirin, müşrikle evlendirmeyin! (*Ülâike yed'üne ile'n-nâr*) Böyle yaparsanız, yâni müşrik kadın alırsanız; veyahut sözü sizin ağzınızdan çıkacak olan, nikâhında velîsi olduğunuz kadını veya kızı müşrikle evlendirirseniz, o zaman onlar onu cehenneme götürürler, dâvet ederler.” Yâni oturup kalkarken, konuşurken, görüşürken, kendi fikirlerini aşılarda, dünya sevgisini aşılarda, yanlış işler yaptırırlar. Dünyayı tercih ettirirler, ibadetleri bıraktırırlar, sonuç vahim olur. Ahiretleri mahvolur, harab olur. Böyle yapılmaması lâzım!

Alimlerden bir zâtın çok güzel bir kızı varmış. Çok güzel, çok dindar, çok bilgili, çok da zarif, her yönden çok üstün olduğundan namlı bir kızcağızmış. Sâliha bir kızcağızmış. Zamanın Emevî halifesi haber gönderiyor, kendi oğluna bu alimin kızını istiyor. Saraya gelin gidecek, halifenin oğluya evlenecek...

Alim bu haberi alır almaz, hemen talebelerinden iffetli, temiz bir gence demiş ki:

“—Gel bakayım buraya, ben sana kızımı nikâhlamak istiyorum!”

“—Efendim param yok, pulum yok, maaşım yok, fakirim!..” “—Olsun.” demiş, sâlih diye hemen onunla evlendirmiş.

Halife biraz zorlar da baskı yapar, aracılar filân gönderir, oğluna alır diye, hemen o gün bir mütedeyyin talebesiyle evlendirmiş.

Bunlar neden böyle yapıyorlar?.. Büyük alim, meşhur, kitaplara geçmiş ismi... Meşhur bir alim, niçin yapıyor?.. Kızının ahiretini kurtarmak için... Saraya giderse çalgı var, eğlence var, haram var, belki gasben alınmış paralar var... İhtiyacından fazla harcadığı ona helâl olmaz. Tabii bol bol yeniliyor, içiliyor sarayda... Kızının oraya gitmesini uygun görmemiş de, güzelim kızını fakir bir talebeye vermiş. Tabii ondan ne türlü hayırlar çıkmıştır kim bilir, ne güzel haller olmuştur. O evliliği takip etsek, belki ne alimler yetişmiştir.

Biliyorsunuz, Hazret-i Ömer'in de bir menkabesi var, onu da bu vesileyle anlatalım. Yâni, dindar insan aranmasını gösteren menâkıbdan birisi: Hazret-i Ömer halife iken, devriye geziyormuş. Gezerken mahalle arasında bir evden, anne kızına sesleniyor:

“—Kızım, sütün içine su kat!..” diyor.

Dışarıda da tesadüfen oradan geçiyor Hz. Ömer, duyuyor sesi. “—Anne Halife Ömer ‘Süte su katmayın, hîle yapmayın!’ diye emretmedi mi?..”

“—Canım kızım, şimdi Hazret-i Ömer nereden duyacak, nereden bilecek, sen sütün içine suyu kat!” diyor.

O zaman kız diyor ki:

“—Hazret-i Ömer bilmeseyse bile, Allah bilmiyor mu?.. Emîrü'l- mü'minîne itaat etmek lâzım! Katmamız doğru olmaz.” diyor.

Hazret-i Ömer gece o evi işaretliyor, belliyor, hatırında tutuyor. Ondan sonra sabahleyin gidiyor o eve, veya haber gönderiyor; o evin kızını daha boyunu posunu, rengini, yüzünü görmeden; kusuru var mı, yok mu, kör mü, sağır mı neyse hiç araştırmadan, oğluna o kızı istiyor. “Sizin evinizdeki kızı istiyorum!” diyor. Çünkü, akşamdan takvâsını duydu. Yâni, “Hazret-i Ömer görmese bile, duymasa bile, Allah görmüyor mu, duymuyor mu anne? Süte su katmayalım!” demesinden, hoşuna gittiği için oğluna gelin alıyor kızı.

Ah işte hep böyle olsa... Sonra tabii arkasını da söyleyelim, o aileden, o güzel hatunla Hazret-i Ömer’in oğlundan nesil devam ediyor; Emevîlerin meşhur Ömer ibn-i Abdülaziz isimli dindar, takvâ ehli, büyük hükümdarı dünyaya geliyor. Hazret-i Ömer’in torunu, onlardan doğuyor.

Demek ki, sâliha kimselerle evlendirirsek çocuklarımızı, veyahut da kızlarımızı sâlih kimselere verirsek, bereket olur, sonu hayır olur. Eğer aksi yapılırsa, başka hesaplar yapılırsa; imana, dine, İslâm’a sığmayan dünyevî hesaplar yapılırsa; onun sonunda da çok zararlar çıkar, pişmanlıklar olur. Sonunda da ahiretleri mahvolur. Bunu sağlayanlar da sorumluluk altında kalırlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, her yaptığımız işi rızasına uygun yapmayı nasîb etsin... Ahireti düşünüp, her işimizi ahireti kazanacak şekilde, imtihanı başaracak şekilde, cennete girip, cehennemden azad olacak şekilde yapmaya muvaffak eylesin...

Tevfîkini refîk eylesin... İmanımızı, ihlâsımızı, irfanımızı kuvvetli eylesin... Bizi öyle yalan yanlış yollara, yanlış tercihlere kaydırmayın... Aklımızı kaydırmayın, gönlümüzü kaydırmayın... Sağlam müslümanlar eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16. 01. 2001 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü